

tem ne vemo več, »kdo govori«. Še več, kjer – kot v *enculage* – drugega/ Drugega prisilimo, da govori tisto, s čimer se sam ne strinja in da obstaja zgolj kot medij našega govora.

V tem pomenu bi bil pojmovni lik pri Deleuzu tisto, kar je Slavoj Žižek poimenoval »izginevajoči posrednik«: »Potrebujemo neki paradoksní dejavnik, ki bo s pomočjo samega nasilja premagal nasilje, tj. paradoks dejanja, ki retroaktivno vzpostavi pogoje svoje lastne legitimnosti in s tem zabriše svoj nasilní značaj, spreminjajoč se v vzvišeno 'utemeljitveno dejanje'.« (Žižek, 1995: 27) To utemeljitveno dejanje pa ima v psihoanalizi neko čisto konkretno ime: transfer. Drugače rečeno, to, da ne gre brez Drugega ali Učitelja, pomeni enostavno to, da brez transferja ne gre – in ime za to pri Deleuzu ni nič drugega kot »vajeništvo«. Neizogibnosti transferja se namreč Deleuze, ne glede na to, da ima sicer proti sami psihoanalizi povedati veliko, očitno – kot je razvidno iz zgoraj omenjenega obravnavanja vloge pojmovnega lika in ne nazadnje tudi iz obravnave vajeništva – zelo dobro zaveda. Po tej plati je videti zelo blizu Rancièrovemu pojmovanju »nevednega učitelja«. Kaj je namreč paradoks Rancièrove postavitve? To, da učitelja, četudi je neveden, sploh potrebujemo. Zakaj? Kaj se tu predpostavlja? Vednost? Kako, ko pa je učitelj izrecno na istem kot učenci, saj ne ve! Zakaj ga potem sploh potrebujemo? Zgolj zaradi tega, ker uteleša predpostavko, predpostavko, ki se v psihoanalizi imenuje »subjekt, ki se zanj predpostavlja, da ve«, ki je pri Deleuzu nujno falsificirana, popačena, vendar brez nje ne gre. V kakšnem pomenu, ko pa je Učitelj za Deleuza vedno falsificiran, za Rancièra pa neveden? V pomenu anticipacije vednosti, zagotovila, da bo do vednosti prišlo – na strani učenca. Ne gre torej samo za to, da učenec v učitelju predpostavi obstoj skrivnega zaklada, »tistega v tebi, ki je več kot ti«. Velja tudi obratno. Kadar je sam učenec v dvomih, ali zmore opraviti zahtevno nalogo, mu Učitelj prigovarja: »Zaupam ti! Vem, da to zmoreš!«

Na kaj se pri tem sklicuje, na kaj se to zaupanje nanaša? Ne le na učenca kot takega, na njegovo identiteto, na njegovo željo, temveč na »tisto v njem, kar je več od njega samega«, na nemožno-realno brezglavega nagona, ki je on sam. Ime za ta brezglavi nagon pri Deleuzu je seveda ustvarjanje in postajanje v širšem smislu, okvir zanj pa postavlja struktura »vajeništva«. Seveda bi se Deleuze s takšno lacanovsko ponanto nikakor ne strinjal, a brez te dopolnitve njegovo pojmovanje vajeništva ne vzdrži, šele s sklicevanjem na lacanovski nagon namreč pride-mo do neke razsežnosti pojmovanja »vajeništva«, ki se uspe izogniti pa-stem, ki jim sicer, kot smo videli zgoraj, sam Deleuze dostikrat naseda.